

Els carrers, testimonis de la història

EL NOM DELS CARRERS

Joan Anton Carbonell

A Molins de Rei hi ha, actualment, 156 carrers, places, passatges i altres vies públiques amb denominacions que reten homenatge a persones, dates, llocs o objectes. La dedicació d'un nom a un espai públic sempre dóna lloc a disputes i a controvèrsies per la idoneïtat del nom triat i l'indret de què es tracta, sobretot si és un carrer gran o principal.

En el cas de Molins de Rei, els canvis s'han produït àdhuc en el nom de la localitat que, per les circumstàncies polítiques, ha modificat el seu nom dos cops: el primer, en ocasió de la Primera República, l'any 1873, quan adoptà el nom de Molins del Pont (o del Puente com es deia oficialment)¹. La vinguda de la Restauració, un any i escaig més tard, va restaurar també el nom de la vila. El segon canvi va ser durant la Guerra Civil (1936-1939), en què es va optar per Molins de Llobregat, seguint el reguitzell de canvis de l'any 1936, com ara Horts o Roses de Llobregat, nom amb què es coneixia en l'època Sant Vicenç dels Horts i Sant Feliu de Llobregat, respectivament. Una altra cosa és la denominació oficial de la vila, que es va catalanitzar definitivament per Resolució de la Generalitat de Catalunya de 4 de juny de 1981, publicada en el DOGC el dia 15 de setembre de 1981. Des de llavors, Molins de Rei és el nom oficial.

Els dos únics canvis en el nom de la vila s'han multiplicat en el cas dels seus carrers que, en molts casos, han seguit també les fluctuacions polítiques, tal com es veu també en la denominació de les noves vies a cada moment. Això és degut al procediment que se segueix per a la decisió del nom, que depèn de l'Ajuntament, i des de la segona meitat del segle XIX, els processos electorals han donat diferents composicions municipals. A l'hora de decidir un nom, doncs, les persones que prenen la decisió poden tenir actituds oposades als qui ho havien fet uns anys abans.

Quin nom posar?

Quan es denomina un carrer, aquesta pregunta sorgeix automàticament. Poques vegades es donarà el cas contrari i a l'hora de prendre l'acord, hi ha diferents actituds. Analitzant els noms dels carrers i les places actuals, o les seves denominacions anteriors, es veuen vuit tendències dominants, comunes, d'altra banda, a totes les localitats:

Denominació provocada per la situació geogràfica o del lloc on es troben, sense cap mena de connotació política, com els carrers de Baix o de Dalt. Aquesta denominació serà una de les primeres en perdre's per homenatges a personatges diversos, si bé la memòria popular acostuma a seguir-los mantenint, sigui quin sigui el nom que s'hi atorga oficialment.

Referència a la funció de la via pública, si en té alguna d'específica, com és el cas de la carretera o del passeig del Terraplè, o provocada per algun objecte o funció (les places de la Creu o de la Bàscula). Molt sovint la denominació pateix la mateixa sort que les de l'apartat anterior.

Relació amb indrets concrets perquè s'hi ubiquen o serveixen de camí per arribar-hi, com el carrer de Can Rabella o el camí de Can Graner. El fet que es dediqui el nom a un lloc concret no sempre s'ha d'entendre com un homenatge. De vegades és la forma més senzilla de denominar una via pública o recull la tradició quan s'urbanitza el que ja era un camí habitual.

Nom del propietari que ha cedit els terrenys per al traçat del carrer, com a mostra d'agraïment o resultat d'una condició posada per l'antic propietari. És el cas del carrer de Miquel Tort, del passatge de Bellvé o del carrer de Carme Galceran.

Homenatge a personalitats locals amb mèrits anteriors o contemporanis. Acostuma a ser controvertida

Els carrers, testimonis de la història

l'elecció si s'havia significat molt políticament o bé si, al contrari, l'estimació popular fa que es consideri poc significatiu el lloc triat per posar-hi el nom.

Personalitats que han tingut una relació directa o indirecta amb la localitat, com el Doctor Barraquer o Ferran Agulló. Normalment no plantegen gaire controvèrsies per tenir un vessant més científic o cultural que polític i, en general, un cop s'ha decidit la denominació es manté al llarg del temps sense entrebancs.

Personatges polítics d'àmbit superior a la vila, que resulten els més ines-

**algunes denominacions resten vi-
ves en la memòria popular, sigui
quin sigui el nom que les autori-
tats municipals li han volgut atorgar**

tables per raons òbvies. Marx, Franco i Prat de la Riba són tres personatges que han tingut carrer a Molins de Rei, tot i ser oposats ideològicament. Com es pot suposar, no van coincidir en el temps. D'altra banda, Francesc Macià ha tingut carrer dedicat en dues èpoques diferents, amb el parèntesi del franquisme entremig.

Sants i personatges històrics, com és habitual, completen el nomenclàtor i difícilment es modifica el seu nom, a no ser que representi una opció política molt controvertida, tot i que, en aquest cas, s'inclouen preferentment en l'apartat anterior.

La importància del nom

Tot i semblar una qüestió mínima, el nom amb què es denominen carrers i places defineix les localitats amb precisió. L'ocasió d'una urbanització creixent ha plantejat el problema molt sovint en aquest segle. Un dels darrers casos va ser la deci-

sió municipal de denominar diversos carrers amb noms de dones locals, fins llavors molt poc representades. L'arribada d'un règim polític nou, i no solament en l'àmbit municipal, provoca la necessitat d'adaptar el nomenclàtor amb noms que havien estat oblidats de manera conscient o inconscient, a més de rebutjar la denominació dedicada a persones o institucions que han perdut la seva vigència i tenen en contra la majoria de la població. El cas del nou Ajuntament democràtic de 1979, i dels que l'han seguit en el temps, en resulta un exemple significatiu.

Malgrat aquesta preocupació pels noms pel que comporten d'homenatge que, de vegades, no es ret de manera voluntària, algunes denominacions resten viues en la memòria popular, sigui quin sigui el nom que les autoritats municipals li han volgut atorgar. Els molinencs sempre parlen (i parlaran) del carrer de Baix, de la carretera, del carrer Major o de la plaça de l'Ajuntament, tot i que, en aquest cas, és una denominació que no ha tingut mai de manera oficial. Més recentment, i això vol dir no fa gaire més de seixanta anys, es parla de la plaça de la Bàscula per denominar el lloc on hi havia aquesta màquina, que va desaparèixer ja fa trenta anys, és a dir, que només va existir-hi durant uns trenta-cinc anys.

Les èpoques de més canvis en els noms

Al llarg del temps, el creixement urbà ha provocat la necessitat d'anomenar les noves vies públiques que s'han anat creant. S'ha de tenir en compte que l'any 1732 hi havia només vuit carrers i una plaça, mentre que ja hi havia 53 noms diferents l'any 1930² i, tal com s'ha dit anteriorment, n'hi ha 156 en l'actualitat.

Malgrat aquesta necessitat provocada pel creixement, ens interessa veure les èpoques en què, més que

noves denominacions, s'han produït canvis significatius en els noms per adaptar-los a la situació política del moment. Sis han estat les èpoques de més activitat en aquest sentit: la inicial, el catalanisme regionalista de començament d'aquest segle, la República i la Guerra Civil, el franquisme i la democràcia posterior.

Així, per posar un exemple, el carrer Onze de Setembre es va obrir en la primera dècada d'aquest segle, en període de predomini republicà, amb el nom de carrer del Progrés. Els regionalistes l'hi van canviar pel nom actual, en la dècada dels vint, nom que es mantindrà fins després de la Guerra Civil, quan es transforma en 25 de gener de 1939, en commemoració del dia de l'entrada de les tropes franquistes a Molins de Rei, i amb l'arribada de la democràcia, repregué el nom anterior.

El carrer Major, nom que la memòria popular ha seguit mantenint.

L'actual plaça dels Països Catalans és de les que ha patit més canvis en els darrers cent anys. En el seu origen no era una plaça, sinó el cementiri municipal, que fou traslladat l'any 1896. Després d'uns anys d'inactivitat per motius religiosos de desacralització, en els primers anys d'aquest segle rep l'original nom de plaça Nova, que és substituït pel de plaça d'Àngel Guimerà en els anys vint. El 1939 el canvia per Plaza de los Caídos por Dios y España, mentre un altre carrer rep el nom de Guimerà. El nom franquista, abreujat i catalanitzat (plaça dels Caiguts) s'ha mantingut fins fa poc en què es va canviar pel nom actual.

Els noms primitius fa dos segles i mig

L'any 1732, segons la Carta de Població de la Vila i Terme de Molins de Rei, que es conserva a l'Arxiu Municipal, hi havia vuit carrers i una plaça amb denominacions descriptives, més que onomàstiques, que indicaven on se situaven. Identificar-los amb els carrers actuals resulta molt difícil per la configuració diferent de la vila, sobretot per la destrucció posterior del Palau dels Requesens i l'obertura de noves vies. Així i tot, en la relació d'aquestes vies primitives figuren:

- els carrers de l'Església i de Baix
- se cita un carrer dels fusters que pot correspondre al carrer dels Boters (segons J.M. Riera) o al carrer de les Eres, que ja se cita l'any 1863
- les cases situades a l'actual avinguda de Barcelona eren fora del poble
- unes altres cases són fora del Camí Ral en direcció a Martorell, en el que ara són els carrers de Francesc Samaranch i Anselm Clavé
- la plaça de Catalunya és, simplement, la "plassa"
- el carrer del Pare Manyanet era "el Pujal del mitj del carré de Dalt a la Iglésia"
- el "carré que puja des de la Plassa

a la Iglésia" seria el carrer d'Enric Granados

– finalment, el carrer de Dalt correspondria al que existís llavors de l'inici del carrer Major.³

En conjunt s'hi agrupaven 101 cases que, seguint les dades aportades pel qüestionari de Patiño de setze anys abans, representarien al voltant de 470 habitants, si bé aquesta dada resulta poc fiable.⁴

La primera meitat del segle XIX

Sense que se sàpiga en quin moment es posa nom als carrers que ja existien en la Carta de Població, a la Contribució Territorial de 1844 apareixen els noms de la majoria dels carrers que es mantindran al llarg del segle. En aquest primer recull amb noms, n'hi apareixen vuit, que són: Major, Baix, carretera, Riera, Església, Hospital, Sant Miquel i les Eres. No hi figuren la plaça i el carrer Boters, i una explicació a aquest fet pot ser que el document sigui incomplet. Tal com es pot veure, els noms atorgats als carrers primitius deixen de ser tan descriptius com se citaven abans, però segueixen assenyalant la seva posició o funció, que els situa ràpidament en el plànol. De tots ells, i segons el nomenclàtor oficial, només els carrers Major i de Sant Miquel mantenen el seu nom, si bé el carrer de Baix i la Carretera se segueixen anomenant igual en la denominació popular.

L'any 1863 tenim una nova referència en l'Amillament, on sí que apareixen el carrer Boters i la Plaça (que rep el nom de Constitució) i, per primera vegada, el carrer del Carril, conseqüència d'una nova via oberta per comunicar-se amb la recentment creada estació de ferrocarril.

Els trenta darrers anys del segle XIX

El creixement de la població com-

porta, lògicament, la creació de noves vies públiques on s'hi edifiquen les cases dels nous habitants. Passar de 1.055 habitants, l'any 1842, a 2.855 en només trenta-cinc anys suposa triplicar la població. Els padrons de 1871 i de 1875 ens donen una idea d'aquest creixement. Respecte a l'any 1863, han aparegut els carrers del Canal, de la Raseta, de la Fassina, del Migdia, del Biel, la baixada de la Font (5), les places de la Creu i de l'Església i el Passeig. Tots ells s'han creat ja l'any 1871 i quatre anys més tard, també hi ha edificacions a la rambla de la Riera i al carrer de la Vall. En tan pocs anys s'ha passat de vuit a vint-i-dos carrers pel creixement experimentat en les dues direccions a partir del nucli més antic.

Els noms que apareixen en aquests anys no donen gaires possibilitats d'especulació sobre la seva intenció. La plaça és l'única que rep un nom significatiu, que devia rebre el nom de Constitució arran de la Constitució de 1854, molt celebrada a Molins de Rei i ocasió de la col·locació d'una placa commemorativa. La resta dels noms es corresponen a la seva situació, funció o al monument o edifici que s'hi ubica, amb l'única excepció de l'anomenat passeig de Larroca, nom que rep el Terraplè del governador que en va finançar la construcció i que es converteix en el primer nom de persona que apareix en el nomenclàtor, l'any 1898.

Una incògnita important és saber quina influència va tenir la Primera República en el nomenclàtor. A més del canvi en el topònim local, no hi ha constància d'altres canvis que, d'altra banda, haurien estat efímers.

El regionalisme posa els noms (1912-1930)

L'arribada del catalanisme regionalista al poder municipal, l'any 1912, coincideix amb una nova fase d'expansió i, alhora, dóna lloc al

canvi de nom de manera generalitzada, fet que encara no s'havia produït i, per altra banda, apareixen les denominacions amb noms de persones, gairebé inexistents fins en aquell moment.

El primer decenni del segle només ha vist un sol canvi de nom en els carrers: de Migdia a Sol. De les tres noves denominacions que s'incorporen al nomenclàtor, dues duen un segell inequívocament republicà. Així neixen el carrer del Progrés, amb obertura l'any 1906 i nom adoptat un any més tard, i la plaça d'Àngel Guimerà, denominació que rep la coneguda com a plaça Nova des del trasllat del cementiri. L'altra nova denominació ret el primer homenatge a un personatge local, el pintor Carbonell, que es converteix en el segon carrer amb nom de persona i el que ha durat més anys.

El carrer dels Boters, abans de construir-hi les escales.

Amb els catalanistes arriba, de manera generalitzada, la reivindicació de nous noms per a les vies públiques, siguin de nova creació o d'homenatge als prohoms locals o nacionals. Aquesta tendència se seguirà, de manera majoritària, durant

els anys de la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930), si bé també s'hi incorporen personatges empesos per l'època. Es pot afirmar, doncs, entre aquests dos períodes que, en circumstàncies polítiques diferents, van tenir un comportament semblant en el moment d'anomenar les vies públiques. Els principals canvis que es produeixen entre 1912 i 1923, en els anys plenament regionalistes, són els següents:

Data nova denominació ⁶	Denominació antiga	Nova denominació
22.08.1912	Major	ALFONS I D'ARAGÓ
22.08.1912	Passeig	Pg. PI i MARGALL
11.09.1914	Baix	RAFAEL CASANOVA
14.07.1917	Riera	ANSELM CLAVÉ
27.05.1919	Inexistent	MIQUEL TORT
15.12.1921	Eres (parcialment)	POMELLS DE JOVENTUT
21.07.1922	Inexistent	MANCOMUNITAT
21.07.1922	Inexistent	MOSSÈN BRASÓ ⁷
1922	Inexistent	MONTSERRAT
26.07.1923	Plaça Constitució	PL. CATALUNYA
17.08.1923	Progrés	ONZE DE SETEMBRE

Com es veu en la relació, hi ha set canvis i quatre noves incorporacions. Els canvis obeeixen a sol·licituds de veïns, com en el cas de l'Onze de Setembre, o a propostes d'algun regidor, com la plaça de Catalunya. Un homenatge als Pomells de Jovenut divideix en dos el carrer de les Eres, que manté el nom només en la seva part baixa.

Els carrers nous tenen dues motivacions. Dos són locals: el rector que acabava de deixar la parròquia i el propietari que ha cedit el terreny per a l'obertura del carrer que duu el seu nom, mentre els altres dos reben noms relacionats amb Catalunya. En l'època de la Dictadura, els nous noms apareixen, fonamentalment, per l'obertura de nous carrers conseqüència del creixement local. S'obren set nous carrers i també es produeixen set canvis. Uns i altres es relacionen a continuació:

Data nova denominació	Denominació antiga	Nova denominació
21.03.1924	Pomells de Joventut	ERES (parcialment)
22.07.1924	Inexistent	ÀNGEL GUIMERÀ
25.02.1925	Inexistent	PUIGCERDÀ
18.04.1925	Inexistent	JOAN MARAGALL
18.04.1925	Inexistent	RUBIÓ I ORS
1925	Inexistent	TORRAS I BAGES
1925	Inexistent	GRAL. CASTAÑOS
19.08.1927	Sol / Pou Artesià	PINTOR FORTUNY
19.08.1927	Inexistent	AVIÓ PLUS ULTRA
19.08.1927	Eres	JAUME BALMES
19.08.1927	Pas de la Granja	BRUC
19.08.1927	Dalt	E. GRANADOS
17.12.1928	Hospital	IGNASI IGLÉSIAS
1929	Carretera	Av. VALÈNCIA i Av. BARCELONA
1929	Inexistent	ALMIRALL BONIFAZ
1930	Inexistent	JULI GARRETA
??	Inexistent	RAMON LLULL

En la relació es pot comprovar que no hi ha un criteri establert i que no hi ha una diferència significativa respecte als anys anteriors. Per criteris polítics se suprimeix el nom dels Pomells de Joventut, que havien estat prohibits pel Govern Civil, i torna a ser les Eres el nom de tot el carrer. Així mateix, es dedica un carrer a l'Almirall Bonifaz, personatge llegendari de la marina castellana del segle XIII a qui es discuteixen molt els mèrits per assolir aquesta fama.

La resta dels carrers reben noms que havien pogut posar-se en el període anterior. Alguns són contemporanis,

com és el cas de l'Avió Plus Ultra, a qui es dedica un carrer un any després de creuar l'Atlàntic. Marià Fortuny, Ignasi Iglésias, Jaume Balmes i Enric Granados reemplacen els noms que provenien del segle anterior i s'hi incorporen Àngel Guimerà, Joan Maragall, Rubió i Ors i Torras i Bages, personatges catalans de caire conservador.

En el mateix període es decideix la divisió de la carretera en dues avingudes diferenciades. S'ha de tenir en compte que el creixement de Molins de Rei a les dues bandes del nucli inicial havia convertit la carretera en el nucli central de la vila amb una proporció elevada de la seva població i bona part de la seva activitat econòmica. Com a conseqüència, una mica més de la quarta part de la població vivia a la carretera l'any 1920. S'aconsellava, doncs, una divisió que es va fer a l'altura del passeig anomenant avinguda de València, la part esquerra, i avinguda de Barcelona, la dreta, en referència a la direcció que pren la carretera des del punt inicial del passeig.

La República i La Guerra Civil (1931-1939)

El nou règim polític arribat el 14

Carrer Puigcerdà vist des de Torras i Bages.

EL NOM DELS CARRERS

Joan Anton Carbonell

d'abril de 1931 provoca alguns canvis en el nomenclàtor i l'adopció de noms de personatges d'esquerra per a les noves vies que es van obrint. Durant els anys que van fins a l'inici de la Guerra Civil, s'incorporen vuit noms nous: Francesc Macià, Fermín Galán, García Hernández, Pablo Iglesias, Martí i Julià, Rafael Campalans, Pau Casals i plaça de la República. Els noms substituïts no necessàriament ho van ser per motius polítics de la denominació anterior, sinó més aviat per a homenatjar el nous personatges. Els canvis produïts són els següents:

Data nova denominació	Denominació antiga	Nova denominació
06.05.1931	Major	FRANCESC MACIÀ
06.05.1931	Carril	FERMÍN GALÁN
06.05.1931	Miquel Tort	GARCÍA HERNÁNDEZ
06.05.1931	Pl. Can Roca (8)	PL. REPÚBLICA
17.06.1931	Àngel Guimerà	PABLO IGLESIAS
18.07.1934	Pl. Creu	PL. MARTÍ I JULIÀ
18.07.1934	Verge del Pilar	RAFAEL CAMPALANS
??	Menéndez Pelayo	PAU CASALS
??	Inexistent	SANTIAGO RUSIÑOL

A la llista s'ha d'afegir que la inauguració del mercat, l'any 1935, provoca la creació d'una plaça i d'un carrer que reben el nom de Mercat, sense cap més complicació.

Una altra cosa serà l'inici de la Guerra Civil, on sí que hi haurà canvis per motius polítics, per substitució de noms religiosos per personatges de l'època o d'homenatge a diferents personalitats de l'esquerra. Tots els canvis es produeixen en els primers dies de la Guerra, sense que n'hi hagi constància del moment en què es van produir, i són els següents:

Denominació antiga	Nova denominació
Església	FRANCESC LAYRET
Pl. de l'Església	PL. 19 DE JULIOL DE 1936
Sant Miquel	FRANCISCO ASCASO
Av. de València	BAKUNIN
Av. de Barcelona	CARLES MARX

No cal dir que les noves denominacions no van subsistir a la República

Inauguració del carrer del Pare Mañanet l'any 1945.

i quan es constitueix el nou Ajuntament, els canvis es refan i s'hi afegeixen altres noms que assenyalen qui ha guanyat la guerra.

El franquisme

El Ple de l'Ajuntament, reunit el dia 26 d'abril de 1939, acorda aprovar la proposta elaborada per una comissió per estudiar els canvis necessaris en la retolació dels carrers per tal d'adaptar-se als nous temps. En total, s'aproven disset canvis, que no sempre tenen un origen polític, sinó una destinació ja que, obligats a posar noms com José Antonio, s'ha de substituir el del governador Larroca, poc sospitosos d'haver afavorit el règim anterior. Els canvis produïts són els següents:

Denominació antiga	Nova denominació
Francesc Macià	ALFONS I D'ARAGÓ
Pablo Iglesias	ÀNGEL GUIMERA
Àngel Guimerà	CAIDOS POR DIOS Y ESPAÑA
Pau Casals	CALVO SOTELO
Fermín Galán 9	CARRIL
Martí i Julià	CREU
Carles Marx	COS EXÈRCIT DE NAVARRA
Francesc Layret	ESGLÉSIA (carrer)
19 de juliol de 1936	ESGLÉSIA (plaça)
República	ESPAÑA
Pi i Margall	GENERAL MOLA
Bakunin	GENERALÍSIMO FRANCO
Denominació antiga	Nova denominació
Larroca	JOSE ANTONIO
García Hernández	MIQUEL TORT
Llibertat	PAU
Francisco Ascaso	SANT MIQUEL
Rafael Campalans	VERGE DEL PILAR
Onze de setembre de 1714	25 DE GENER DE 1939

Els carrers testimonis de la història

La major part d'aquests canvis es mantindran fins a l'arribada de la democràcia municipal. Una altra cosa seria el nom posat a les noves vies que s'anaven obrint per la necessitat de construcció de més edificacions en vies obertes per allotjar els nous habitants, conseqüència del creixement demogràfic. Entre 1939 i 1975, Molins de Rei triplica la seva població i, per tant, necessita molts més espais edificats. En aquests anys només tres carrers canvien de nom.

– El carrer d'en Biel, passa a denominar-se Francesc Samaranh, l'any 1958, en homenatge a aquest industrial, i dóna nom al carrer que condueix a la seva fàbrica tèxtil.

– El carrer de Frederic Soler *Pitarra* va denominar-se del Rector Colom uns anys de la dècada dels 50, si bé només era una part d'aquest carrer.

– El carrer del Carril va rebre el nom de l'almirall Carrero Blanco després de la seva mort (1973) i va recuperar el seu nom tradicional l'any 1979.

Les novetats en el nom dels carrers tenen dues tendències fonamentals: els personatges molinencs i els religiosos. Dels primers se'n compten fins a nou: n'hi ha de propietaris locals (Carme Galceran, Mas Rubí), d'industrials establerts a Molins de Rei (Torra Balari), de víctimes de la Guerra Civil (Josep Folqué, Albert Pujol, el Mestre Blanch o el rector Colom), de noms tradicionals (Molí) o d'entitats locals (Foment).

De religiosos n'hi ha dotze, incloent-hi el carrer del Bisbe Irurita, com a homentage a l'arquebisbe de Barcelona en el moment de l'esclat de la guerra, i la plaça dedicada a Pius XII. La resta dels noms religiosos es dediquen als sants Antoni Maria Claret, Isidre, Joan, Rafael, Domènec de Guzman i Sebastià, a santa Llúcia i a les Verges de Núria i de Lourdes, a més d'un carrer dedicat a la Sagrada Família.

Encara hi ha tres referències al període anterior entre els noms nous: Tercio Nuestra Señora de Montserrat, Alcázar de Toledo i 18 de Juliol, tots ells en la part alta de la vila.

Altres personatges que van merèixer un carrer van ser Ramón y Cajal i Amadeu Vives, i hi ha un carrer dedicat al Llobregat, mentre que no deixa de ser curiós que es dediqui un carrer a l'Esperanto i que un altre rebi el nom de Número 4 durant els anys setanta.

També es va oficialitzar el nom que havien rebut tradicionalment els carrers que conduïen a la Font dels Casats i a Sant Pere de Romaní, com també la carretera de Vallvidrera.

Amb tots aquests canvis i noves incorporacions, Molins de Rei comptava, l'any 1975, amb 82 denominacions diferents, una bona part de les quals eren conseqüència del creixement demogràfic, mentre les vies tradicionals havien modificat diverses vegades el seu nom per les fluctuacions polítiques.

La democràcia municipal

Un cop celebrades les primeres eleccions municipals de la democràcia, el dia 11 de maig de 1979, el Ple de l'Ajuntament aprova el dictamen de la Comissió de Cultura sobre la catalanització del nom de vuit carrers de la vila, que recuperen els seus antics noms. Es tracta dels següents:

Denominació antiga	Nova denominació
Generalísimo Franco Cuerpo del Ejército de Navarra 25 de gener de 1939	Av. DE BARCELONA Av. DE VALÈNCIA 11 DE SETEMBRE DE 1714
General Mola José Antonio Carrero Blanco Calvo Sotelo Barcelona	PI I MARGALL TERRAPLÈ CARRIL MERCAT MANCOMUNITAT

En el cas d'aquest darrer canvi no es tracta d'un motiu polític, sinó

d'una duplicació el que provoca que se li tregui el nom de Barcelona i se li posi el mateix de la seva continuació.

Després de l'embranchida inicial del nou Ajuntament, és novament el creixement urbanístic, que no el demogràfic, el que provoca la necessitat de posar nom a les noves vies que es van obrint. Els canvis ja són mínims, com és lògic en un període d'estabilitat. Alguna resta del franquisme (com la plaça de l'Alcázar de Toledo, substituïda per la plaça del Mas) en resulten l'excepció.

Les noves denominacions segueixen una tendència molt clara i, àdhuc, es pot diferenciar entre els anys 80 i els 90, que veurem per separat.

Disset carrers i places reben nom en aquesta dècada. Un d'ells és el canvi de nom citat anteriorment. En els altres setze dominen clarament els homenatges a persones que tenen una relació directa amb Molins de Rei o amb Catalunya. Dels primers n'hi ha cinc (Mateu Janés i Duran, Jaume Font i Guitart, Roseta Canalias, Margarida Xirgu i el Mestre Domènech) i és de destacar que, en el cas de Margarida Xirgu i de Roseta Canalias, són els dos primers carrers amb nom de dona de la història de la vila.

Deu carrers més reben el nom de personalitats de la cultura i de la història de Catalunya, incloent-hi un polític (Lluís Companys), un personatge històric (Roger de Llúria), set escriptors (Salvador Espriu, Joan Salvat Papasseit, Pere Quart, Josep Carner, Josep Vicenç Foix, Joan de Sagarra i Mercè Rodoreda), a més de Pompeu Fabra, que posa el seu nom a la plaça que s'havia conegut com plaça Piqué fins llavors. A més, el barri de Bonavista es veu reconegut amb el nom d'un dels seus carrers, que ocupa en el nomenclàtor el nom del Bisbe Irurita. També s'anomena Canal de la Infanta un tros obert, paradoxalment, per cobrir-lo.

Els anys més recents han accentuat la tendència que s'havia mostrat en la dècada anterior. Un total de 40 carrers i places han rebut nom com a fruit de la urbanització de diferents zones de la vila. Això sense tenir en compte els tretze noms que s'han incorporat al nomenclàtor, de manera definitiva, a partir del nom amb què popularment eren coneguts carrers, places i camins que ara han rebut una denominació oficial. En tot aquest conjunt de noms nous es poden diferenciar tres grups ben definits:

a) Els noms tradicionals reconeguts,

L'avinguda de Barcelona als anys 60.

habitualment fora del nucli urbà de la vila i recollint, en el seu nom, la seva destinació o una adreça concreta i les referències al marc geogràfic. Així s'hi afegeixen fins a dinou noms, que són els següents: camí de Can Graner, Can Capellans, Can Rabella, Collserola, Font del Rajolí, Ponts de Can Baruta, riera de Can Pahissa, riera de Vallvidrera, Santa Creu d'Olorda, plaça de les Bruixes, les Aiguaderes, Ca la Còrdia, les Llicorrelles, Pins, Pla i Pont de les Quinze Arcades, a més de referències globals com la Sardana, l'Amistat o el Vidre.

b) Nous homentages a personatges locals, de diferents èpoques i significacions. Anna Canalias, Josep Cariteu, Magdalena Corcoll, Pere d'Espallargues, Estefania de Requesens, Magdalena Rodríguez, Miquel Torelló, Josefa Trocha i Joan Vallès.

c) Persones de significació històrica, cultural o religiosa aporten tretze noves denominacions: Pau Casals, Pau Picasso, Francesc Ferrer i Guàrdia, Carles Riba, Francesc Layret, Francesc Macià, Gabriel Ferrater, John Lennon, Joan Miró, Josep Tarradellas, Pere Calders, Sant Domènec de Guzmán i Santa Eulàlia.

d) El darrer grup és molt recent, de maig de 1997, amb la denominació de les noves vies del sector de la Granja amb noms agrícoles que recorden la funció que la zona ha tingut fins fa poc. Els nous noms són la rambla de la Granja, la plaça de l'Agricultura, el parc de la Sèquia

del Molí i els carrers de les Sínies, de l'Arada, de la Mujada i dels Parcers.

Amb tots ells, i els que s'hi incorporin posteriorment, s'ha fet el conjunt de noms de carrers i places. Significacions polítiques a part, el nomenclàtor marca el caràcter d'una localitat en veure a qui o a què s'ha decidit dedicar un carrer, una avinguda o una plaça. ☺

NOTES

1. No està clar que el canvi de nom fos oficial. L'Ajuntament va seguir utilitzant el nom antic en la seva documentació, mentre que els obrers afiliats a la Primera Internacional van fer el canvi, segons consta en les Actas de los Consejos y Comisión Federal de la Región Española corresponents en aquests anys.

2. Segons el Padró Municipal d'habitants d'aquest any.

3. En èpoques posteriors hi haurà, simultàniament, un carrer de Dalt i un carrer Major, i el primer correspondria a l'actual carrer d'Enric Granados, cosa que contradiu el que afirmava Josep Maria Riera a *Coneguem la història de la nostra vila*, pàgines 175 a 180.

4. Segons el qüestionari de Patiño, es calcula una població de 4,7 persones per casa, tal com feia Antonio Luque a *Coneguem...*, pàgina 44.

5. En els padrons municipals de població se cita amb el nom de carrer del Forn.

6. Les dates citades corresponen a l'acord municipal de canvi de nom o de nova denominació. L'acord el prenia el Ple municipal, si bé en l'època de la Dictadura ho feia, habitualment, la Comissió Permanent.

7. El carrer de Mossen Brasó corresponia a un projecte d'obertura d'una comunicació entre els carrers de Baix i Major, si bé no es va arribar a obrir. Anys més tard, el seu traçat es modificaria per fer el mercat.

8. La plaça no es va dir mai de Can Roca, sinó que es coneixia per aquest nom per trobar-s'hi l'Hostal de Can Roca que, a més, era el major propietari local.

9. Curiosament, hi ha un error en l'Acta del Ple Municipal, que anomena Francisco Galán al capità Fermín Galán.

10. En els anys 70 es va decidir el canvi de nom per Alfons II d'Aragó per resoldre el conflicte provocat pel fet que fos Alfons I de Catalunya i II d'Aragó.

Paral·lelament a l'obertura de nous carrers i places també es remodelen els més antics.